

Türkiye’de tıp eğitimi anabilim dalları ve aile hekimliği

Medical education departments and family medicine in Turkey

Nazan Karaoğlu

Sayın Editör,

Türkiye Aile Hekimliği Dergisi’nin 2014;18 (1):16-24 sayfalarında yer alan Başak ve Güldal’ın kaleme aldığı araştırmayı ilgi ile okudum.^[1] Bu yazıda yirmi yıllık süreçte Türkiye’deki aile hekimliği anabilim dallarının aldığı yol ve geldikleri nokta ortaya konulmaktadır ve eminim katkıda bulunan herkes için gurur vericidir. Aile hekimliğinin mezuniyet öncesi tıp eğitimine temel katkısını ele alan benzer bir başka makale 2011 yılında European Journal of General Practice Dergisi’nde (EJGP) yayınlanmıştır.^[2] Yine EJGP’de 2007 yılında yayınlanan başka bir makalede de mezuniyet öncesi tıp eğitimi programının birinci basamağa göre şekillendirilmesi, European Academy of Teachers in General Practice (EURACT) önerisi olarak sunulmaktadır.^[3] Amerika’da daha önceki yıllarda yaşanmaya başlanan bu süreç Family Medicine Dergisi’nde 2004 yılında yayınlanan bir makalede entegre birinci basamak müfredatı oluşturan üç tıp fakültesinin deneyimleri yoluyla naif bir şekilde anlatılmaktadır.^[4]

Zaten akademik bir dal olarak tıp fakülteleri içinde yer alan aile hekimliği anabilim dallarının tüm diğer anabilim dalları gibi temel tıp eğitiminin içinde var olması kaçınılmazdır ve zorunludur. Tıp eğitimi temel ve klinik tüm dalları ile bir bütünlük içinde, hasta yaklaşımına benzer şekilde bütüncül bir yaklaşımla öğrenciye sunulmalıdır. Tıp içerisindeki alt disiplinlere, kişilere özel yaklaşımlar ya da anlayışlar şeklinde değil bilimsel verilere dayalı, öğrenci merkezli, problem çözmeye yönelik, entegre, toplum merkezli, sistematik beceri eğitimi temelinde bir tıp eğitimi programı oluşturulma-

lıdır.^[5] Tüm bu eğitim sürecinde sadece oluşturulan eğitim müfredatı değil, fakültedeki kurumsal kültür ve rol modellik de öğrencilerin eğitiminde çok önemlidir.^[6,7]

Sayın Başak ve Güldal’ın makalesinde 3. Tabloda da görüldüğü gibi aile hekimliği anabilim dallarında çalışan öğretim elemanlarının ders yüklerinin özellikle ilk üç sınıfta diğer başlığı altında listelenen entegre hekimlik uygulamaları, iletişim becerileri, mesleki beceri uygulamaları, probleme dayalı öğrenim (PDÖ) gibi uygulamalardan oluştuğu dikkat çekmektedir.^[1] Bu, tıp öğrencilerinin erken klinik temas sağlamalarında aile hekimlerinin katkılarının ne kadar önemli olduğunu da göstermektedir.^[8] Bu aşamada Sayın Başak ve Güldal’ın yazılarına bazı katkılarda bulunmak isterim. Ülkemizde ilk olarak 1997 yılında Ege Üniversitesi’nde kurulan “Tıp Eğitimi Birimi”nin ardından 1999 yılında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), dört tıp fakültesinde tıp eğitimi anabilim dalı kurulmasını ve “tıp eğitimi”nin ayrı bir doçentlik alanı olmasını kabul etmiştir. Böylece anabilim dalı haline gelen bu birimler; fakültele göre “Tıp Eğitimi” ya da “Tıp Eğitimi ve Bilişimi” adını almışlardır.^[9-12]

Tıp eğitimi anabilim dalları multidisipliner bir yaklaşım ile etkinlik göstermekle birlikte, tam zamanlı çalışan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu, aile hekimliği ve halk sağlığı uzmanları ile değişik alanlarda ve tıp eğitimi alanında yüksek lisans ya da doktora yapmış genel pratisyenlerden oluşmaktadır ve halen kendi yüksek lisans ve doktora programlarını uygulamaktadır. Henüz ülkemiz için yeni olan bir anabilim dalının yapılanmasının

bu şekilde gerçekleşmesi doğaldır. Ayrıca yapılan işin gereği olarak aile hekimliği uzmanları, halk sağlığı uzmanları ve genel pratisyenlerin bu alandaki bilgi ve becerileri, ilgi alanları içinde benzer konu başlıklarının olması da bu yapılmaya katkıda bulunmuştur. Tıp Eğitimi Anabilim Dallarının (TEAD) yeni kuruluyor olması, Aile Hekimliği Anabilim Dallarının da onlara göre eski ama diğer anabilim dallarına göre yeni olması da süreçte etkilidir. Çünkü aile hekimliği anabilim dallarının kendilerini tanıtmaya ve neler yapabildiklerini fakülte içinde gösterme çabası, diğer dal hekimlerinin performans sistemi, klinik iş yükü ve sosyal alanlar ve temel eğitim ile ilgili konuları meslek dışı gibi algılamaları nedeniyle temel eğitim sürecinde daha çok yer almak durumunda kalmıştır. Ülkemiz ve anabilim dallarının gelişim sürecinin doğal seyri olarak ortaya çıkan bu durum aslında belki de halen oturtulup, geliştirilmeye çalışılan birinci basamak yaklaşımını aslında uzunca bir zamandır temel tıp eğitimine taşımıştır.

Sayın Başak ve Güldal'ın makalesinde aile hekimliği anabilim dallarında çalışanlar konu edildiği için söz edilmeyen ama köken olarak aile hekimliği uzmanı olan pek çok aile hekimi temel tıp eğitiminin şekillenmesinde arka planda yani mutfakta önemli görevler yapmaktadır.^[1] Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dallarını tam zamanlı aile hekimliği uzmanlarının mutfakta olduğu benim ilk aklıma gelen fakültelerdir.

Aile hekimliği uzmanlarının temel eğitime ilgi ve katkılarını ele alan ve bu vesile ile konuyu farklı bir boyutta dile getirmeme neden olan yazıları için Sayın Başak ve Güldal'a teşekkür ederim. Bir kez

daha 1951 yılında yazılan bir makaleye atfen tüm meslektaşlarıma “doktor öğretene demektir”, lütfen tıp öğrencilerinin bizim geleceğimiz olduğunu hatırlayarak eğitimlerine katkı verin demek istiyorum.^[13]

Saygılarımla...

Doç. Dr. Nazan KARAOĞLU

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Meram Tıp Fakültesi

Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD

drnkaraoglu@gmail.com

Kaynaklar

1. Başak O, Güldal D. Akademik aile hekimliği bölümlerinin 20 yılı: Gelişimsel süreç üzerine bir değerlendirme. *Türk Aile Hek Derg* 2014;18(1):16-24.
2. Tandeter H, Carelli F, Timonen M, et al. A 'minimal core curriculum' for Family Medicine in undergraduate medical education: A European Delphi survey among EURACT representatives. *European Journal of General Practice* 2011;17:217-20.
3. Soler JK1, Carelli F, Lionis C, Yaman H. The wind of change: after the European definition-orienting undergraduate medical education towards general practice/family medicine. *Eur J Gen Pract* 2007;13(4):248-51.
4. Pipas CF, Peltier DA, Fall LH, et al. Collaborating to integrate curriculum in primary care medical education: successes and challenges from three US medical schools. *Fam Med* 2004;36:S126-32.
5. Harden RM, Sowden S, Dunn WR. Educational strategies in curriculum development: the SPICES model. *Med Educ* 1984;18(4):284-97.
6. Karaoğlu N. Tıp eğitiminde rol modellik ve aile hekimliği için önemi. *TJFMPC* 2012;6(2):30-5.
7. Matthews C. Role modelling: how does it influence teaching in family medicine? *Med Educ* 2000;34:443-8.
8. Başak O, Yaphe J, Spiegel W, Wilm S, Carelli F, Metsemakers JFM. Early clinical exposure in the medical curricula across Europe: an overview. *Eur J Gen Pract* 2009;15(1):4-10.
9. http://www.tead.med.ege.edu.tr/kategori.jsp?cat_yazi=1 Erişim tarihi: 07/08/2014.
10. <http://www.deu.edu.tr/DEUWeb/Icerik/Icerik.php?KOD=5301> Erişim tarihi: 07.08.2014.
11. <http://www.medinfo.hacettepe.edu.tr/siteler/tarihce.php> Erişim tarihi: 07/08/2014.
12. http://tipegitimi.medicine.ankara.edu.tr/?page_id=43 Erişim tarihi: 07/08/2014.
13. Shapiro I. Doctor means teacher. *The Journal of Medical Education* 1951;2:125-9.